

Objevujeme netradiční možnosti tvorby, inspirace land artem

Hana Stadlerová

Barevné experimenty (např. bobulemi černého bezu, jeřabin, šípků, ale i listy trávy) - detail

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

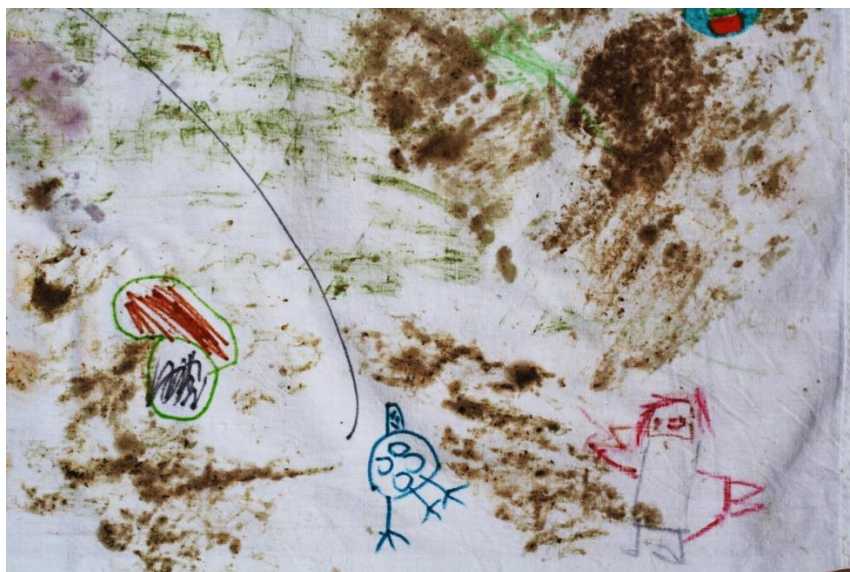
Přínosné pro děti je změnit prostředí tvorby. Pokud mohou výtvarné experimenty realizovat mimo prostory školy, přímo v přírodním prostředí, jsou odvažnější, aktivnější, nápaditější. Děti je možné motivovat poznáváním přírody včetně pobídky, jak mohou získávat přírodní pigmenty, jak s nimi pracovat. Barvy totiž může nabídnout i podzimní příroda. Umožňujeme dětem, aby objevovaly, jak je možné malovat barevnými květy, listy, trávou, plody, bobulemi... Stopy netradičními malířskými prostředky je možné zaznamenávat nejen na papír, ale také na textil. Podobné experimenty mohou být inspirovány běžnými zkušenostmi. Každý člověk zažil situaci, že se posadil na měkký plod, umazal si oblečení od trávy. Příroda nabízí spoustu zdrojů barevných stop, povzbuzujeme děti, aby zkoumaly možnosti přírodních prostředků malby, které mohou nacházet v zahradách, parcích nebo doma v květinových truhlících. Materiál mohou přinést do školy nebo se tvorba může odehrávat venku, mimo prostor školní budovy. Není třeba, aby děti zobrazovaly konkrétní podzimní tematiku, motivujeme je k výtvarné hře, jejímž výsledkem bude abstraktně pojatá plocha. Nabízí se i možnost kombinace barevných ploch např. s frotáží.

Frotáž šťávou nalezeného plodu (nikoli koupeného ovoce) je výtvarným kouzlem, které odhalí různorodé povrchy, až když tekutina ztmavne. V kombinaci s dalšími materiály (např. slupkami od ořechů, trávou apod.) může být dotvářena kresbou. Tříleté dívce barevná plocha připomínala zážitek předcházejícího dne, kdy byla s rodiči v lese a našla v mechu houbu. Další děti dotvářely plochu oblíbenými motivy.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Barevnými pigmenty můžeme obarvit vodu a jí malovat. Co tak využít např. šťávu z červené řepy? Vznikne lazurní monochromní malba. Nechejme děti malovat nejen štětcem, ale i houbičkou a dalšími savými instrumenty, pobídněme je, aby si hrály s tekutou barvou, přelévaly ji v ploše, nechaly ji stékat.... Barevné vrstvy ovlivní její sytost, náhodně rozčlení plochu, mohou se objevit tvary, které přímo vybízejí k interpretaci na základě představivosti a fantazie. Nabízí se i následné dotváření, např. kresbou do mokrého podkladu (mohou uplatnit rozmíchanou temperovou barvou v sytějším tónu - nemusíme pracovat „pouze“ tuší).

Frotáž suchým pastelem a jablkem dotvářejí otisky suché slunečnice.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Zajímavou inspiraci může poskytnout **Andy Goldsworthy**. Tento britský umělec, který je představitelem land artu, realizoval např. výtvarnou akci u řeky, ze které získal kameny bohaté na železnou rudu. Horninu rozmělnil na prášek, který posléze vhazoval do řeky, odkud získal zdroj barevného pigmentu. Voda se začala po jeho zásahu zbarvovat do ruda... umělec barevně proměnil řeku. Ač jeho akce zasáhla přírodní prostředí, nebyla devastující, autor pouze vrátil výtvarný materiál zpět jeho zdroji...

Dialog barev - frotáž realizovaná šťávou z jablka (rozpuštěný tvar) a suchým pastelem (práce ve dvojici)

Tvůrčí principy Andyho Goldsworthyho korespondují s mnohými cíli průřezových témat RVP ZV, konkrétně environmentální výchovy. Aktivity zmíněného autora, které se mohou stát inspirací tvorby dětí, podporují citlivé vnímání přírody, přemýšlení o konání člověka i jeho následcích.

Tento autor vytvořil i mnoho instalací využitím barevného listí. Často jimi pokrýval vodní plochy, barevné listy připevňoval na mokré kameny, sešité do dlouhých tvarů umísťoval v krajině jako kontrastní barevné linie.

Tvorba A. Goldsworthyho (In ARTODAY. Současné světové umění, 1996, s. 116)

Jeho tvorba je formou zásahů do konkrétního prostoru. Trvání objektů a instalací je pomíjivé, krátkodobé, proto je uchováno ve fotografiích či videozáznamech.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

V našem prostředí pracoval s barevnými listy např. **Ivan Kafka**. Jeho *Lesní koberce pro náhodného houbaře* (1986) mohou děti přivést ke třídění barevných listů podle barev a odstínů a následnému uspořádání do velkorysých barevných ploch, na kterých mohou děti spolupracovat. Inspirativní je i místo tvory uměleckého díla. Děti listy nenalepují na malé plochy výkresu, ale tvoří velkorysou instalaci v přírodě. Dejme jim možnost, aby pracovaly s konkrétní nabídkou materiálu, s konkrétním prostorem, na který budou tvořivě reagovat. Podněcujme děti, aby o místě přemýšlely a svým dílem s místem komunikovaly, nikoli pouze napodobovaly umělecké dílo.

Náměty se mohou proměňovat v kontextu významných událostí. Můžeme uvést příklad tvořivé činnosti, který se vztahuje k posvícení. K slavnostním pokrmům patřily domácí koláče, které současně byly i „výtvarným“ dílem. Na zajímavý podnět je tedy možné reagovat tvořivě - „péct“ koláče z netradičního materiálu, vytvářet barevné instalace z přírodnin ve tvaru velkorysých kruhových ploch rozdělených na výseče či jiné plochy.

Mohou netradičně reagovat i na další běžné náměty, např. listy. Poté, co děti pozorují barevné členění plochy, pokračují ve velkorysé instalaci v přírodě. Znovu připomínáme, že námět souvisí především s motivací pro konkrétní činnost, která by měla směřovat k cíli – tedy, co chceme u dítěte rozvíjet, čemu je chceme naučit. Aktivní formou se mohou dozvědět o principech zemního umění (land artu), projevit tvořivé myšlení i smyslovou citlivost (např. ve vyhledávání a uplatnění v přírodě nalezených materiálů), spolupracovat ve skupině na velkoformátovém díle apod.

Tvorba studentek Učitelství pro 1. stupeň ZŠ inspirovaná land artem Ivana Kafky.

Námět byl realizován dětmi pod vedením studentky Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, a to v rámci pedagogické praxe.

Aktivity mohou přinést dětem i nečekané zážitky. Můžeme uvést příklad výtvarné akce, kterou děti přivolávaly sluníčko, protože již několik dnů byla zatažená obloha. Vzkazy tvořily

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

formou instalací v přírodě, jednalo se o skupinovou práci žáků druhé třídy. Protože tvoření probíhalo blízko lesa, uplatněné materiály byly různé, stejně tak byly jedinečné i jednotlivé kompozice. V průběhu jejich interpretace (ověřování komunikačních účinků), kdy děti vysvětlovaly své záměry, reagovaly na díla i komentáře ostatních, najednou vysvitlo slunce. Náhoda způsobila, že děti prožívaly tento okamžik jako neskutečný, zázračný a měly pocit, že ho způsobily svým dílem (akce byla vedena studentkou Učitelství pro 1. stupeň ZŠ v rámci pedagogické praxe).

Literatura: Smith, E. L. ARTODAY. *Současné světové umění*. Praha: Solovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.